

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב, ה'תש"ל

חלק א – י"ל לש"פ ואתחנן, ט"ז מנחם-אב, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

פתח דבר

לקראת ש"פ ואתחנן, ט"ז מנחם-אב, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב ה'תש"ל — הנחה בלתי מוגה (חלק שני י"ל אי"ה לש"פ עקב).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"א מנחם אב, ה'תשנ"ו (ופרצת),

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות היולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2016 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב, ה'תש"ל.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. ידוע הכלל שהובא בגמרא¹: "כל מה שברא הקב"ה בעולם לא ברא דבר אחד לבטלה".

וכמובן גם בשכל הפשוט, דכיון שמדובר אודות "מה שברא הקב"ה בעולמו", הרי זה במכ"ש מבשר ודם שאינו עושה דבר שהוא לבטלה לגמרי, ועאכו"כ בנוגע להקב"ה, שהוא תכלית השלימות, שבודאי לא ברא דבר אחד לבטלה.

וכלל זה הוא בנוגע לכל דבר שבעולם — שהרי הכל נברא ע"י הקב"ה, ש"אין עוד מלבדו"², ולכן, לא רק כללות הבריאה, אלא גם כל פרט בהבריאה, ובלשון הגמרא: "דבר אחד", אינו "לבטלה".

ואם הדברים אמורים בנוגע לעניני העולם, עאכו"כ בנוגע לתורתו של הקב"ה, שנקראת "תורת אמת", וכן בנוגע למצוות התורה, "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"³ — שבודאי אין "דבר אחד לבטלה".

ב. ויתירה מזה — שבתורה הרי זה בגילוי יותר מאשר בעולם:

בנוגע לבריאת העולם נאמר⁴ "בראשית ברא אלקים" — אלקים בגימטריא הטבע⁵, כך, שאם לא לוקחים את שם אלקים כפי שהוא בגילוי, אלא באופן שנסאר בהעלם, ולוקחים רק את הגימטריא, הרי זה ענין של "טבע", שהוא מלשון "טבעו" ("פארזונקען") בארץ שערי"⁶, והיינו, שאף שבכל דבר שבעולם יש אלקות, הרי האלקות הוא בהעלם, כמו דבר שנטבע ונתכסה במים, שהדבר ישנו במציאות, אלא שלא רואים אותו, ויש צורך להוכיח את קיומו ע"י ראיות ע"פ שכל, ומה שנראה הוא רק ענין של טבע. משא"כ בתומ"צ — הרי האלקות הוא בגילוי, וללא שינוי, שהרי התורה הזאת לא תהי' מוחלפת⁷,

קפט, א. שח, ב. שו"ת חכ"צ סי"ח. תניא שעהיה"א רפ"ו.

(6) איכה ב, ט. וראה לעיל ע' . . . וש"נ.

(7) עיקר הט' מי"ג העיקרים. וראה רמב"ם

הלי' יסוה"ת רפ"ט. הלי' מלכים פי"א סה"ג. פיה"מ סנהדרין פ' חלק יסוד התשיעי.

(1) שבת עז, ב.

(2) ואתחנן ד, לה.

(3) קידושין מ, ב. וש"נ.

(4) בראשית א, א.

(5) פרדס שיי"ב פ"ב. ר"ח עער התשובה

פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). של"ה פט, א.

[ולא כמו אלו שרוצים לשנות את התורה ולומר בנוגע למצוות התורה שאינם שייכים עתה (לא רק המצוות שבשביל קיומם צריך להמתין לביאת המשיח, אלא גם כללות המצוות), כיון שניתנו במדבר וכו', או שעושים פשרות, ועושים לא רק מ"בדיעבד" — "לכתחילה", אלא גם מ"איסור" — "היתר"...],

וכמרומו גם בכך שהתורה נקראת "תורת אמת" — כמארז"ל⁸ ש"אמת יש בו שלש אותיות, אל"ף ראשון של אותיות, מ"ם אמצעית (היינו עם אותיות הכפולות⁹), תי"ו סופן (והיינו, שזהו ענין שהוא בשוה מתחילתו ובאמצעיתו ועד סופו ללא שינויים), לומר אני¹⁰ ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים", "אני ראשון" בתחילת כל הבריאה וההשתלשלות, ו"אני אחרון" בסוף כל ההשתלשלות, וגם באמצע הנה "מבלעדי אין אלקים", וכן הוא בנוגע לתורה, "תורת אמת", שמצד האלקות שבה לא שייך בה ענין של שינוי; כשם שאי אפשר לשנות את "אנכי ה' אלקיך"¹¹, כך אי אפשר לשנות את התורה.

ולהעיר, שגם האלקות שבעולם אינו משתנה, וכמ"ש¹² "אני הוי' לא שניתני" — לא רק כפי שנמצא ברקיע השביעי, אלא גם כפי שנמצא למטה במקום זמן, וכדאיתא במדרש¹³: "מה ראה הקב"ה לדבר עם משה מתוך הסנה"¹⁴. . . ללמדך שאין מקום פנוי בלא שכינה אפילו סנה",

— כך היתה התגלותו של הקב"ה לרועה ישראל הראשון, כדי שימסור לכל בני" בכל הדורות "שאין מקום פנוי בלא שכינה אפילו סנה", והיינו, שאפילו שיח של קוצים שנמצא במדבר, שאינו מקום ישוב בני-אדם, גם שם נמצא הקב"ה! —

והתגלותו של הקב"ה "מתוך הסנה" היא "בלבת אש"¹⁴, שפועלת ענין שהוא היפך הטבע — ש"הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל"¹⁴, והיינו, שאין זה באופן שהסנה מתבטל ממציאיותו ("ער ווערט אויס סנה"), או שנהפך לאילן עושה פירות, אלא כפי שנשאר במציאותו בתור "סנה", מתגלה בו ענין של היפך הטבע.

אמנם, זהו ענין שאינו בא בגלוי בעולם, ואילו בתורה הרי זה בגלוי, כיון שהתורה היא "תורה אור"¹⁵, ועד שאפילו בלשון עמא דבר,

(12) מלאכי ג, ו.

(13) שמו"ר פ"ב, ה.

(14) שמות ג, ב.

(15) משלי ו, כג.

(8) דב"ר פ"א, יו"ד. ירושלמי סנהדרין

פ"א ה"א.

(9) חידושי הרש"ש לדב"ר שם.

(10) ישעי' מד, ו.

(11) יתרו כ, ב.

לשון תרגום (ארמית), נקראת התורה "אורייתא", כפירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶: "אור ייתא".

ומזה מובן גם בנוגע לענין שלא שייך "דבר אחד לבטלה" — שבתורה הרי זה באופן גלוי.

ג. ובתורה גופא — שיש בה כמה דרגות, ובכללות: תורה שבכתב ותורה שבע"פ — הנה שלילת "דבר אחד לבטלה" היא בתושב"כ יותר מאשר בתושבע"פ:

בנוגע לתושב"כ יש ציווי "לא תוסף גו' ולא תגרע"¹⁷ — לא רק "לא תגרע", וכמארז"ל¹⁸ "שלמה ואלף כיו"ב בטילין ודבר ממך אינו בטל", אלא גם "לא תוסף".

אבל בנוגע לתורה שבע"פ — הנה אף שניתנה כולה למשה מסיני, וכמ"ש הרמב"ם¹⁹ "האומר שאין התורה מעם ה', אפילו פסוק אחד אפילו תיבה אחת, אם אמר משה אמרו מפי עצמו, הרי זה כופר בתורה, וכן הכופר בפרושה והוא תורה שבעל פה כו'", הרי יש ציווי שצריך להוסיף בתושבע"פ, כלשון הזהר²⁰: "לאפשא לה", וזהו מ"ש²¹ "ותן חלקנו בתורתך", שכל אחד מישראל צריך לחדש ולהוסיף את החלק שלו בתורה, שעז"נ²² "חלקי ה' אמרה נפשי", וכלשון חז"ל²³: "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כו'".

[אלא ש"חידוש" זה אינו חידוש ממש, שהרי "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה מסיני"²³, כך, שהתלמיד ותיק אינו אומר דעותיו האישיות ("זיינע אייגענע"), אלא הוא רק מגלה ומפרש ומבאר את דברי ה'תנא", ה"ראשון" או ה"אחרון".

וענין זה גופא צריך להיות באופן שאינו מביאו לידי גאווה (שהרי "תועבת ה' כל גבה לב"²⁴, ו"אין אני והוא יכולין לדור כו"²⁵), אלא באופן של ביטול — שזוהו גם דיוק הלשון "תלמיד ותיק"²⁶: "תלמיד" — מורה שהוא צעיר. ואילו "ותיק" — א' הפירושים בזה שהוא זקן. ולכאורה הרי זה בסתירה לתואר "תלמיד"?! — אך הענין הוא, שלמרות

22) איכה ג, כד. וראה לקו"ש שם הערה 34. וש"נ.

23) ראה מגילה יט, ב. שמור"ר רפמ"ז. ועוד. הנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 252.

24) משלי טז, ה.

25) סוטה ה, א.

26) ראה גם תר"מ ח"ד ע' 76.

16) סה"ש תש"ד ע' 116.

17) פ' ראה יג, א.

18) ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ו. וראה

שמור"ר רפ"ו. וש"נ.

19) הל' תשובה פ"ג ה"ח.

20) ח"א יב, ב.

21) אבות פ"ה מ"כ. וראה לקו"ש ח"ג

ע' 118 ואילך. וש"נ.

היותו "ותיק", הרי הוא "תלמיד", שמורה על תנועת הביטול, שהוא בבחי' מקבל ואוחז עדיין באמצע הלימוד].

וכיון שבתושבע"פ צ"ל ענין של הוספה ע"י האדם, ואילו בתושב"כ מודגש יותר ענין האלקות שאינו משתנה, שלכן אסור להוסיף מאומה — הרי מובן שהענין ש"לא ברא הקב"ה דבר אחד לבטלה", ועאכו"כ בתורה, מודגש בתושב"כ יותר מאשר בתושבע"פ.

ד. ועפ"ז מתעוררת שאלה בנוגע לענין מיתת אהרן שנאמר בפרשת עקב²⁷:

בפרשת עקב נזכר הענין דמיתת אהרן בפעם השלישית — שהרי כבר מסופר אודות מיתת אהרן בפרשת חוקת²⁸, ולאח"ז בפרשת מסעי²⁹. ואינו מובן: מדוע צריכה התורה לחזור ענין זה פעם נוספת בפרשת עקב, דלכאורה הרי זה מיותר לגמרי!?

הן אמת ש"אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש"³⁰, ובכל פעם ניתוסף ענין שלא נזכר לפני"ז, ובנדו"ד, שבפ' מסעי ניתוסף שמיתת אהרן היתה "בחודש החמישי באחד לחודש", וגם מספר שנות חייו — "ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במותו"³¹, ובפ' עקב ניתוספה הסמיכות לשבירת הלוחות, "לומר שקשה מיתתן של צדיקים לפני הקב"ה כיום שנשתברו בו הלוחות"³², אבל עדיין אינו מובן, שהרי התורה היתה יכולה לכתוב כל פרטים אלו במקום אחד, ולא היתה צריכה לחזור לספר אודות מיתת אהרן שלש פעמים!?

ובפרט ע"פ הידוע שבתורה גופא יש חילוק בין הענינים שלפני מ"ת שנאמרו באריכות לענינים שלאחרי מ"ת שנאמרו בקיצור ואפילו ברמז, וכמארז"ל³³ "יפה שיחתן של עבדי (בתי) אבות מתורתן של בנים, שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה, והרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה" [וכמו שלפני מ"ת היתה כללות הנהגת גשמיות העולם באופן של אריכות, כפי שמצינו בנוגע לאריכות ימים שהיתה בכ"ו דורות שלפני מ"ת שהיו ניוונין בחסדו של הקב"ה³⁴], וא"כ, בנוגע למיתת אהרן שהיתה קרוב לארבעים שנה לאחרי מ"ת, בודאי אינו מובן פשר אריכות הדברים בתורה — שלש פעמים!

(32) פרש"י פרשתנו שם.

(27) פרשתנו יו"ד, ו.

(33) ב"ר פ"ס, ח. הובא בפרש"י עה"ת

(28) כ, כח.

חיי שרה כד, מב.

(29) לג, לח.

(34) פסחים ק"ח, א. וראה לקו"ש חט"ו ע'

(30) חגיגה ג, סע"א.

66 ואילך.

(31) שם, לט.

וכיון ש"תורה" היא מלשון הוראה³⁵, היינו, שכל עניני התורה הם הוראה לבני" בעבודת ה', הרי מובן שכן הוא גם בנוגע לענין מיתת אהרן שנאמר בתורה ג"פ, שיש בזה ג' הוראות שונות, ולכן נאמר ענין זה ג"פ, כיון שבכל פעם יש הוראה מיוחדת בפ"ע. וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

ה. בכל ענין שבעולם — ומזה מובן במכ"ש בנוגע לעניני בני"י, "בנים אתם לה' אלקיכם"³⁶ ו"בני בכורי ישראל"³⁷, ועאכו"כ הענין דמיתת אהרן — ישנם ג' פרטים: (א) עצם הענין כפי שהוא לעצמו, (ב) שייכותו לענינים שקדמו לו או שבאים אחריו, (ג) השייכות והפעולה בנוגע לעולם כולו.

וביאור הענין:

לכל לראש ישנו הענין כפי שהוא לעצמו, ללא שייכות לענינים שלפניו ושלאחריו, וכמובן גם ע"פ המבואר בשער היחוד והאמונה³⁸ אודות תורת הבעש"ט בנוגע לחידוש התהוות הבריאה בכל רגע, כמ"ש³⁹ "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" — דכיון שברגע זה נתהוו מחדש, הרי לא נוגע מה שקדם לו או מה שבא לאחריו.

וישנם גם הענינים שאליהם שייך ענין זה — הענין שקדם לו, בדרך סיבה ומסובב (בגלוי או שלא בגלוי), וכן לאידך, הענין שלאחריו שיבוא ממנו. ולדוגמא — פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁰ שהעבר מלמד על העתיד; וכן המבואר בספרי מוסר בענין "שכר מצוה" ו"הפסד עבירה"⁴¹, ש"חכם עיניו בראשו"⁴², ויודע ש"נופת תיטופנה שפתי זרה ואחריתה מרה כלענה"⁴³, והיינו, שאע"פ שהתורה עצמה קוראת ענין זה בשם "נופת", מ"מ, הענין שבא לאח"ז — "אחריתה" — מוכרח להיות באופן ד"מרה כלענה".

וכמו"כ ישנו מה שענין זה פועל בכל העולם — דכיון שכל ענין שבעולם נברא ע"י ה' אחד, בשביל מטרה אחת — "והי' ה' למלך גו'

תש"ד ע' 159. אג"ק שלו ח"ד ע' שעג. ח"י ע' תכה. וראה גם אג"ק חכ"ה ע' רכה. וש"נ. (41) ראה אבות רפ"ב. וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1196 ואילך. (42) קהלת ב, יד. (43) משלי ה, ג-ד.

(35) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב. (36) פ' ראה יד, א. (37) שמות ד, כב. (38) בתחילתו. (39) נוסח ברכות ק"ש. (40) ראה לקו"ד ח"א פה, סע"ב. סה"ש

ה' אחד ושמו אחד"⁴⁴, עי"ז שעושים לו ית' דירה בתחתונים⁴⁵, הנה כל פעולה שיהודי עושה בענין מסויים שבעולם ה"ה פועלת בכללות העולם. ומה גם שבנוגע לבנ"י נאמר "כל ישראל חברים"⁴⁶, באופן ד"כולנו כאחד"⁴⁷, לאחדים כאחד ממש⁴⁸ (למרות ההתחלקות דכהנים לויים וישראלים וכן ההתחלקות די"ב שבטים) — כפי שנפעל בשעת מ"ת על הר סיני, שאז היו נוכחים כל נש"י שבכל הדורות⁴⁹, כולל גם נשמות הגרים⁵⁰, ואז נעשו כל בנ"י לאחדים ממש, כי, אע"פ שבשעת מ"ת הי' "משה מחיצה לעצמו וכו"⁵¹, ולאח"ז כל שאר בנ"י, הנה לגבי הענין ד"אנכי הוי' אלקיך" היו כולם לאחדים ממש — מציאות אחת, ולכן מצינו בנוגע לכמה ענינים בארץ ישראל שצ"ל דוקא באופן ש"כל יושבי' עלי"⁵². וכיון שכן, הרי בודאי שכל פעולה של יהודי, אפילו יהודי שנמצא בקצה העולם, יש לה שייכות ופועלת בכללות העולם.

ו. וג' ענינים אלו ישנם גם בענין מיתת אהרן — שלכן נזכרה בג'

פרשיות:

בפרשת חוקת — מדובר אודות מיתת אהרן כפי שהיא ענין לעצמו, ללא שייכות למה שקדם לו או שבא לאחריו.

בפרשת מסעי — מדובר אודות הענין דמיתת אהרן כפי ששייך למה שקדם לפני"ז ובא לאח"ז, שהרי מדובר שם אודות מ"ב המסעות של בנ"י בצאתם ממצרים, וביניהם אירע מיתת אהרן — בין המסעות שלפנ"ז והמסעות שלאח"ז.

ובפרשת עקב — מדובר אודות הענין דמיתת אהרן כפי ששייך ופועל על כל הדורות ובכללות העולם:

פרשת עקב היא בספר דברים שבו נאמרו "דברי תוכחות"⁵³ ששייכים ונוגעים לכל בנ"י לא רק בדור הזה, אלא גם בדורות שלאח"ז. וכפי שמדייק רבינו הזקן בתניא⁵⁴ ש"צוה משה רבינו ע"ה במשנה

(50) וכאשר גר מתגייר ע"פ תורה, אזי נמשכת ומתגלה בו נשמת הגר שהיתה במעמד הר סיני, שכן, לולי זאת לא יכולה להיות מציאות שגוי יהפוך להיות יהודי.

(51) ראה פרש"י יתרו יט, כד.
(52) ערכין לב, סע"ב. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"ח.

(53) פרש"י ר"פ דברים.
(54) ספכ"ה. וראה גם תו"מ ח"מ ע' 179 ואילך. וש"נ.

(44) זכרי' יד, ט.
(45) ראה תנחומא בחוקות ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
(46) ע"פ ס' שופטים כ, יא. וראה חגיגה כו, א. תניא אגה"ק סוסכ"ב.
(47) נוסח ברכת "שים שלום" בסוף תפלת העמידה. וראה תניא פל"ב.
(48) ראה לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.
(49) פרדר"א פמ"א. שמור"ר פכ"ח, ו.
תנחומא יתרו יא. זח"א צא, א.

תורה לדור שנכנסו לארץ לקרות ק"ש כו" (דלכאורה אינו מובן: הרי הציווי דק"ש הי' גם במדבר) — כדי להדגיש שזהו ציווי שנוגע (לא רק במשך הזמן שהיו במדבר, אלא) לכל הדורות, שהרי הכניסה לארץ הו"ע שנוגע לכל בני' במשך כל הדורות.

ולכן נזכר כאן עוה"פ הענין דמיתת אהרן בתור דברי תוכחה — "שקשה מיתתן של צדיקים לפני הקב"ה כיום שנשתברו בו הלוחות .. כיום שעשו בו את העגל", שזהו ענין שנוגע לכל בני' בכל הדורות, כמ"ש⁵⁵ "וביום פקדי ופקדתי", "תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל"⁵⁶.

וזהו הטעם שהענין ש"קשה מיתתן של צדיקים .. כיום שנשתברו בו הלוחות .. כיום שעשו בו את העגל" נאמר רק בפ' עקב (בפעם השלישית שנזכר בתורה ענין מיתת אהרן) — דלכאורה אינו מובן: מדוע לא נזכר ענין זה בסיפור אודות מיתת אהרן שבפ' חוקת או בפ' מסעי? [ואין לומר שזהו לפי שבפ' עקב נזכר מעשה העגל ושבירת הלוחות — שהרי ענין זה נאמר כבר במקומו, כך, שבפעם הראשונה שמסופר בתורה אודות מיתת אהרן (בפ' חוקת) יכולים כבר לומר ש"קשה מיתתן של צדיקים .. כיום שנשתברו בו הלוחות .. כיום שעשו בו את העגל", ואין צורך להמתין לפרשת עקב].

והביאור בזה — ע"פ האמור לעיל — שבפרשת עקב מדובר אודות הענין דמיתת אהרן כפי ששייך ופועל על כל בני' וכללות העולם בכל הדורות.

ז. וזהו גם הלימוד לכאו"א מישראל:

הלימוד מכללות הענין דמיתת אהרן — כמובן מזה שענין האבלות קשור עם ההתבוננות שמביאה לידי תשובה⁵⁷.

וכן הלימוד מהענין דמיתת אהרן כפי שהוא חלק ממ"ב המסעות — שענינם ישנו גם בעבודת כאו"א מישראל, כידוע פתגם הבעש"ט⁵⁸ שכל אחד מישראל צריך לעבור מ"ב מסעות בחייו הפרטיים כו'.

וכללות הענין בזה — שצריך להיות הענין ד"מסעי בני ישראל, אשר יצאו מארץ מצרים"⁵⁹, דקאי על כל הגליות שנקראו ע"ש מצרים,

58) ראה כש"ט בהוספות ס"ל. וש"נ.

59) ר"פ מסעי.

55) תשא לב, לד.

56) פרש"י עה"פ.

57) ראה רמב"ם ה'י אבל ספי"ג.

ועד ש"כל המלכיות נקראו ע"ש מצרים"⁶⁰, והיינו, שאפילו מלכות של חסד, הרי כיון שזוהי מלכות שיש לה ממשלה על הגופים של בנ"י, הרי זה כבר ענין של מצרים, ועד לענין של גלות; ולכן צ"ל היציאה ממצרים, והאפשרות לזה היא — בגלל שהנשמה אף פעם לא הלכה לגלות (כפתגם רבינו נשיאינו⁶¹), ועי"ז שעושים נפשם עיקר וגופם טפל⁶², יוצאים גם הגופים מהגלות,

ועד לסוף כל המסעות — "על ירדן ירחו"⁶³, "מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה"⁶⁴, ומשם באים לעבר הירדן המערבי, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בקרוב ממש.

* * *

ח. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה ארץ הרים ובקעות גו'.

* * *

63) מסעי לג, מח-נ.

64) שם לד, טו.

60) ב"ר פט"ז, ד.

61) סה"ש תרפ"ז ע' 170. וש"נ.

62) ראה תניא רפל"ב.

הוספה

א

בי"ה, כ"ו כסלו תשי"ט

ברוקלין

האברך מיכאל מרדכי שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט"ו כסלו, בו כותב ראשי פרקים מאשר עבר עליו והמוסדות אשר בהם למד, וכו' —

ובמ"ש אודות התמדה בלימוד, ידוע פסק דין תוה"ק — יגעת ומצאת, ואין הדבר תלוי אלא בעצמו וברצונו,

א

מצילום האגרת.

האברך מיכאל מרדכי: אפשטיין, רמת השרון.

פסק דין תוה"ק — יגעת ומצאת: מגילה ו, ריש ע"ב.

ובמ"ש אשר ישנם כאלה המלגלים וכו' – כבר כתבתי בכגון דא, אשר התחלת ויסוד כל ארבעת חלקי השו"ע הוא, אשר אל יבוש מפני המלעיגים. וחבל על הזמן להכנס עמהם בוויכוחים, כי לא את האמת הם מחפשים, ויוסיף בהתמדה ושקידה בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות, וזה יהי המענה המתאים לכל המלעיגים.

ויהי רצון אשר סו"ס ירחמם השי"ת ויזכו גם הם ללמוד תורה ביראת שמים, תורת הנגלה ותורת החסידות.

בודאי יודע מהתקנה לאמר השיעור תהלים חדשי – כפי שנחלק התהלים לימי החדש – בכל יום אחר תפלת השחר, וישמור על זה, וכן אשר בכל יום חול קודם תפלת הבקר יפריש איזה פרוטות לצדקה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

ב

ב"ה, כ' תמוז תשי"ג
ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב שברצונו לנסוע בכ"ט תמוז הבע"ל לאה"ק ת"ו בתור טוריסט.

ובודאי למותר לעוררו אשר כיון שזהו ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית שנה עד אחרית שנה עליו להוסיף בתור הכנה לנסיעה לשם באיזה ענינים של תורה ומצוה – כמובן בלי נדר – ושלא להכביד ביותר על עצמו בכדי שיתקיים זה, והשי"ת יצליח נסיעתו ויזמין לו זיווגו הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד, בקרוב.

בברכה.

ב

ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה גו': עקב יא, יב.

לעילוי נשמת

הרבנית מרת גיטל לאה ע"ה סלונים

בהרה"ח ר' ישראל ז"ל

נפטרה ט"ו מנחם-אב ה'תשע"ד

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתה

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות